

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

РОМАНАДЗЕ ЛУІЗА ДЖУМБЕРОВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри господарського права і процесу,
кандидат юридичних наук, доцент*

ОБОВ'ЯЗКОВІ ІНФОРМАЦІЙНО-ОЦІНОЧНІ ЗУСТРІЧІ З МЕДІАТОРОМ ЯК ЕЛЕМЕНТ РОЗВИТКУ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ

Відсутність дієвих механізмів альтернативного (позасудового) та досудового врегулювання спорів є однією із основних проблем, які зумовлюють необхідність подальшого удосконалення організації функціонування судової влади та здійснення правосуддя, що визначено Стратегією розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки [1]. При цьому запровадження та розвиток інституту медіації визнається складовою удосконалення організації функціонування судової влади та здійснення правосуддя. Широкомасштабна війна суттєво вплинула на всі сфери нашого життя, водночас розвиток медіації як компоненту забезпечення доступу до правосуддя є актуальним і у воєнний та повоєнний періоди. Це знайшло відображення у Проєкті Плану відновлення України, розробленому відповідно робочою групою Національної ради з відновлення України [2].

Іноземний досвід доводить, що сталий розвиток медіації як альтернативного способу вирішення спорів в державі базується на «трьох китах»: (1) інфраструктурному забезпеченні, (2) доступності медіаційних послуг для всіх верств населення та (3) значному ступені обізнаності населення щодо можливостей вирішення спорів у порядку медіації [3, 4]. Наведені складові наявні в Україні, водночас, знаходяться на початкових етапах свого розвитку [5], при цьому саме низька обізнаність населення щодо медіації обмежує розвиток інфраструктури медіаційних послуг через відсутність сталого попиту. У свою чергу, забезпечення доступності медіаційних послуг для всіх верств населення можливе тільки за умов розвиненої інфраструктури медіації, а також ефективного законодавчого регулювання.

Світовий досвід показує, що популяризація медіації та інших альтернативних методів вирішення спорів може відбуватися у «м'який спосіб», зокрема:

- прийняття профільного закону;
- проведення інформаційно-просвітницьких компаній та створення інформаційно-консультативних центрів із альтернативного вирішення спорів;
- тренінгове навчання суддів, працівників судів, адвокатів щодо особливостей медіації та методик пропонування медіації;
- матеріально-технічне забезпечення надання медіаційних послуг у приміщеннях судів, служб у справах дітей, центрів безоплатної правової допомоги тощо;
- запровадження певних преференцій для сторін спору, які змогли консенсуально вирішити спір (повернення частини сплаченого

судового збору, податкові преференції щодо оплати медіаційних послуг);

– застосування медіаційних процедур у діяльності органів виконавчої влади, та у «*примусовий спосіб*» (запровадження певного ступеню обов'язковості проведення окремих процедур альтернативного вирішення спорів, наприклад, попередньої нейтральної оцінки або медіації, чи обов'язкової участі сторін спору у інформаційно-оцінчій зустрічі щодо альтернативних методів вирішення спорів як передумови до судового розгляду). При цьому характерним є те, що ефективність «м'яких способів» є здебільшого низькою (наприклад, повноцінна імплементація Директиви ЄС щодо медіації не призвела до мінімально відчутного зростання частки процедур медіації по відношенню до кількості судових проваджень), що зумовлює необхідність застосування поєднання «примусових» та «м'яких» способів.

Наприклад, Стратегія розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки передбачає такий захід щодо розвитку альтернативного (позасудового) та досудового врегулювання спорів як встановлення для окремих, визначених законом, категорій справ обов'язкового досудового порядку врегулювання спорів з використанням медіації та інших практик. Не вдаючись до дискусій щодо відповідності такого заходу вимогам забезпечення доступу до суду, важливо зазначити, що запровадженню обов'язкового досудового порядку врегулювання певних категорій спорів повинна передувати комплексна робота із законодавчого, матеріально-технічного та кадрового забезпечення. Можна припустити, що за умови неналежного проведення такої підготовчої роботи, потенціал правового інституту обов'язкового досудового порядку врегулювання певних категорій спорів може бути втрачено через формування негативного сприйняття суспільством механізму його функціонування. Більше того, запровадження обов'язковості ще незрозумілого і досить нового правового інституту може викликати навіть і певний супротив у суспільстві. Наприклад, це може трапитися внаслідок нерозуміння прав та обов'язків, характеру та порядку процедури, зловживань сторонами спору своїми правами, незабезпечення якості надання послуг із позасудового вирішення спорів, неврегулювання порядку отримання таких послуг соціально вразливими верстами населення.

На наш погляд запровадження обов'язкового досудового порядку врегулювання певних категорій спорів має розпочатися через впровадження обов'язку для сторін певних категорій спорів відвідати інформаційно-оцінчну зустріч з медіатором. У ході такої зустрічі сторін спору із спеціально підготовленою особою повинні вирішуватися такі завдання як:

– інформування сторін спору про наявні методи позасудового вирішення їх спору;

– інформування сторін спору про порядок, зміст та особливості медіації як одного із найбільш ефективних методів вирішення спорів;

– оцінка медіабельності спору з метою залучення сторін до вирішення спору у порядку медіації чи шляхом інших альтернативних методів вирішення спорів.

Правова природа та особливості таких зустрічей залишаються малодослідженими, що вимагає теоретико-правового обґрунтування та аналізу зарубіжного досвіду для обґрунтування доцільності та засад запровадження інформаційно-оціночних зустрічей щодо альтернативних методів вирішення спорів у вітчизняну правову систему.

Список використаних джерел:

1. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки. Указ Президента України № 231/2021 від 11.06.2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2312021-39137>
2. Проект Плану відновлення України. Матеріали робочої групи «Юстиція». Національна рада з відновлення України від наслідків війни. Липень 2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/justice.pdf>
3. Moore Christopher W. The Mediation Process : Practical Strategies for Resolving Conflict : Practical Strategies for Resolving Conflict, John Wiley & Sons, Incorporated, 2014.
4. Practice direction 3a – Family mediation information and assessment meetings (MIAMs). URL: https://www.justice.gov.uk/courts/procedure-rules/family/practice_directions/pd_part_03a
5. Romanadze L., 'Mediation in Post-War Restoration in Ukraine' 2022 4–2 (17) Special Issue Access to Justice in Eastern Europe 202–217. <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-5.4-n000432>

Ключові слова: медіація, альтернативне вирішення спорів, медіатор, інформаційно-оціночні зустрічі з медіатором, ІОЗМ.

Key words: mediation, alternative dispute resolution, mediator, mediation information and assessment meetings, MIAM.

ГОФМАН ОЛЕКСАНДР РУДОЛЬФОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри господарського права і процесу, кандидат юридичних наук*

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДАННЯ ГАРАНТІЙ УРЯДУ У МЕХАНІЗМІ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

Ведення бізнесу і стан економіки України під час війни, починаючи з 24 лютого 2022 року і по сьогодні довели наявність критичної необхідності термінового перегляду правових підходів щодо стимулювання розвитку окремих сфер та галузей економіки. Зокрема, це стосується і необхідності напрацювання та впровадження нових правових механізмів стимулювання розвитку переробної промисловості в аграрному секторі України.

СЕКЦІЯ 26

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

Подцерковний Олег Петрович

Про потреби врахування досвіду провідних західних юрисдикцій при забезпеченні проарбітрабельності національної правової системи 670

Возняковська Крістіна Анатоліївна,

Біленець Дарія Анатоліївна

Організація господарської діяльності в зонах митного контролю . . . 673

Будурова Ганна Миколаївна

Звернення до міжнародного комерційного арбітражу в умовах воєнного стану. 676

Добровольська Володимира Володимирівна

Щодо висновку аудитора стосовно суб'єктів господарювання 680

Попелюк Вадим Павлович

Ретроспективний погляд на конкурентні відносини щодо захисту Господарського кодексу України 683

Згама Антоніна Олександрівна

М'яке право у господарському судочинстві: механізми реалізації . . 687

Зятіна Діна Володимирівна

Корпоративні права у ліквідаційній процедурі у справі про банкрутство. 691

Романадзе Луїза Джумберовна

Обов'язкові інформаційно-оціночні зустрічі з медіатором як елемент розвитку медіації в Україні 694

Гофман Олександр Рудольфович

Окремі питання господарсько-правового забезпечення надання гарантій уряду у механізмі стимулювання розвитку переробної галузі в аграрному секторі України 696

Лазарева Наталя Михайлівна

Використання системи ProZorro в господарській діяльності 700

Прилуцька Аліна Вікторівна

Щодо різновидів альтернативних способів вирішення господарських спорів. 702

Голощак Анастасія Миколаївна

Господарська діяльність в умовах дії спеціальних режимів господарювання в умовах воєнного стану. 704

Ковалевич Ігор Ігорович

Теоретико-правовий аналіз судової практики в частині обігу віртуальних активів 708